

Despre fondurile europene post-aderare

Când și cum – proiectele finanțate din fonduri europene post-aderare

La începutul semestrului doi al lui 2007 se vor lansa primele cereri de proiecte pentru finanțare din fondurile structurale. Până la această dată se vor desfășura procedurile de aprobare ale Programelor Operaționale Sectoriale și a Cadrului Strategic Național de Referință.

Până la sfârșitul lui ianuarie România va transmite Comisiei spre aprobare Cadrul Strategic Național de Referință și Programele Operaționale care definesc managementul fondurilor structurale. Programele operaționale au fost pregătite încă din 2006, iar autoritățile române s-au consultat în elaborarea lor cu Comisia Europeană. După ce a dobândit statutul de membru al Uniunii Europene România poate trimite Programele pentru aprobarea Comisiei.

Comisia are maxim patru luni, conform regulamentelor europene, pentru a derula procedurile de analiză și aprobare a Programelor operaționale. Nu este obligatoriu ca Programele operaționale să fie aprobate simultan, durata procedurilor depinzând de negocierile desfășurate între Comisie și autoritățile române, precum și de calitatea programului și de complexitatea sa.

În termen de o lună de la aprobarea programelor operaționale Comisia va vira din Fondurile structurale (Fondul European de Dezvoltare Regională-FEDR, Fondul Social European-FSE, Fondul de Coeziune-FC) în Fondul Național al României prima tranșă de bani. Aceasta este în valoare de adică 22,5% din contribuția comunitară la fiecare Program operațional. Banii sunt destinați prefinanțării și ajung la beneficiari în momentul în care aceștia semnează contract de achiziție publică.

Până la începutul semestrului doi al lui 2007 când se vor lansa cererile de proiecte vor fi pregătite și Ghidurile Solicitantului pentru fiecare Program Operațional. Aceste ghiduri vor fi elaborate de fiecare Autoritate de Management.

După luna aprilie cererile de proiecte își vor urma cursul normal: beneficiarii vor depune cererile de finanțare, proiectele vor fi analizate și apoi selectate și aprobate, se vor semna contractele de finanțare cu beneficiarii selectați și apoi implementarea propriu-zisă a proiectelor.

Fonduri structurale și de coeziune – „Recapitulare”

Fondurile Structurale și de Coeziune (FSC) sunt a doua investiție ca pondere din bugetul Uniunii Europene. Pentru anul 2007 proiectul de buget al Comisiei Europene alocă o pondere mai mare obiectivelor coeziune economică și socială și creșterea competitivității economice (43%) decât sectorului agricultură (34%) care a fost cea mai mare investiție din bugetul UE o lungă perioadă de timp. Anul trecut bugetul Uniunii a fost împărțit în 39% pentru competitivitatea economică și coeziune versus 36% pentru agricultură.

FSC sunt instrumentele financiare prin care Uniunea Europeană acționează pentru eliminarea disparităților economice și sociale între regiuni, în scopul realizării coeziunii economice și sociale.

Fondurile Structurale cuprind:

- **Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR)**, care susține dezvoltarea economică durabilă la nivel regional și local prin mobilizarea capacităților locale și diversificarea structurilor economice în domenii precum cercetare și dezvoltare tehnologică, inovare și antreprenoriat, societatea informațională, IMM-uri, protecția mediului, turism, energie;
- **Fondul Social European (FSE)**, fond care contribuie la sporirea adaptabilității forței de muncă și a întreprinderilor, creșterea accesului pe piața forței de muncă, prevenirea șomajului, prelungirea vieții active și creșterea gradului de participare pe piața muncii a femeilor și imigranților, sprijinirea incluziunii sociale a persoanelor dezavantajate și combaterea discriminării.

- Prin **Fondul de Coeziune** se finanțează proiecte în domeniul protecției mediului și rețelelor de transport transeuropene, proiecte în domeniul dezvoltării durabile precum și proiecte care vizează îmbunătățirea managementului traficului aerian și rutier, modernizarea transportului urban, dezvoltarea și modernizarea transportului multimodal.
- **Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR)** și **Fondul European pentru Pescuit (FEP)**, deși funcționează într-un sistem similar fondurilor structurale, nu fac parte din această categorie. Aceste fonduri vor fi gestionate în România de Ministerul Agriculturii. Separat, pentru sectorul agricol, UE va acorda sprijin și prin intermediul plăților directe și al măsurilor de piață, acestea având însă scopuri și mecanisme de derulare diferite de FEADR și FEP

Toate cele 5 instrumente sus-menționate finanțează proiecte de dezvoltare, similare celor finanțate în perioada de pre-aderare de Phare, ISPA și SAPARD, dar având evident o anvergură financiară mult mai mare.

Fondurile structurale sunt diferite față de cele pre-aderare. În primul rând, responsabilitatea pentru managementul lor revine 100% autorităților române, în timp ce la Phare, ISPA, SAPARD Comisia Europeană avea un rol preponderent.

Printre principalele diferențe față de fondurile de pre-aderare se numără:

Alocare pe programe multianuale (7 ani)

Spre deosebire de fondurile de pre-aderare, Fondurile Structurale și de Coeziune (FSC) nu finanțează proiecte individuale ci programe de dezvoltare multianuale trasate împreună de regiuni, State Membre și Comisie, pe baza orientării propuse de Comisie pentru întreaga Uniune Europeană. Alocarea lor se face pe baza principiului programării ce implică diagnosticarea situației existente, formularea unei strategii multianuale integrate și coerente și definirea de obiective concrete care să fie atinse. Viitoarea perioadă de programare este 2007-2013.

Management descentralizat (național) al fondurilor

Fondurile Structurale și de Coeziune sunt principalele instrumente ale Uniunii Europene destinate promovării coeziunii economice și sociale și a solidarității. Statele Membre poartă principala responsabilitate pentru dezvoltarea zonelor lor aflate în dificultate, Uniunea ajutându-le să atingă rezultate mai bune decât dacă ar acționa pe cont propriu.

Responsabilitatea managementului Fondurilor Structurale și de Coeziune aparține statelor membre, Comisia asigurând doar controlul ex-post. Mai mult, în timp ce prioritățile principale ale unui program de dezvoltare sunt definite în cooperare cu Comisia, selecția și managementul proiectelor sunt în responsabilitatea autorităților naționale și regionale. Responsabilitatea elaborării și gestionării Programelor Operaționale aparține instituțiilor desemnate ca Autorități de Management, chiar dacă o parte din atribuțiile lor pot fi delegate Organismelor Intermediare.

Principiul adiționalității

Adiționalitatea reprezintă nivelul cheltuielilor publice pe care statul membru al Uniunii Europene îl realizează din surse proprii, pe parcursul perioadei de programare, pentru aceleași tipuri de măsuri finanțate din fondurile structurale, inclusiv cofinanțarea publică aferentă acestor măsuri. Fondurile Structurale și de Coeziune de care beneficiază statele membre ale Uniunii Europene sunt menite să completeze și nu să înlocuiască efortul național.

Operează pe principiul rambursării

Spre deosebire de PHARE și ISPA, Fondurile Structurale și de Coeziune operează pe principiul rambursării, ca și SAPARD. Aceasta implică faptul că Beneficiarii Finali efectuează plata furnizorilor de lucrări sau servicii din fonduri proprii, iar ulterior, pe baza facturilor plătite și a ordinelor de plată în baza cărora s-a făcut plata, se solicită rambursarea cheltuielilor efectuate.

Regula n+3/ n+2

N este anul angajamentului, n+3 este anul până la sfârșitul căruia fondurile angajate în anul “n” trebuie cheltuite. Sumele necheltuite în intervalul menționat se pierd. În perioada 2007-2010 se aplică regula n+3 iar în perioada 2011-2013 regula n+2.

Principiul parteneriatului

Principiul parteneriatului joacă un rol fundamental în implementarea Fondurilor Structurale. Conform Regulamentului General privind FEDR, FSE și FC, Statele Membre și Comisia trebuie să traseze acțiunile comunitare în strânsă consultare, iar în timpul tuturor fazelor (programare, monitorizare, evaluare) trebuie să implice cele mai reprezentative organisme la nivel național, regional, local. Acestea trebuie să includă parteneri economici, sociali, sectoriali, teritoriali, inclusiv ONG-uri, și trebuie să ia în considerare principiul promovării șanselor egale între bărbați și femei și dezvoltarea durabilă prin integrarea protecției mediului.

Sursa: Ministerul Finanțelor Publice